

לומדים להצליח 5

(סדרת אמונה, קובץ דוגמה)

www.lomdimzipi.com

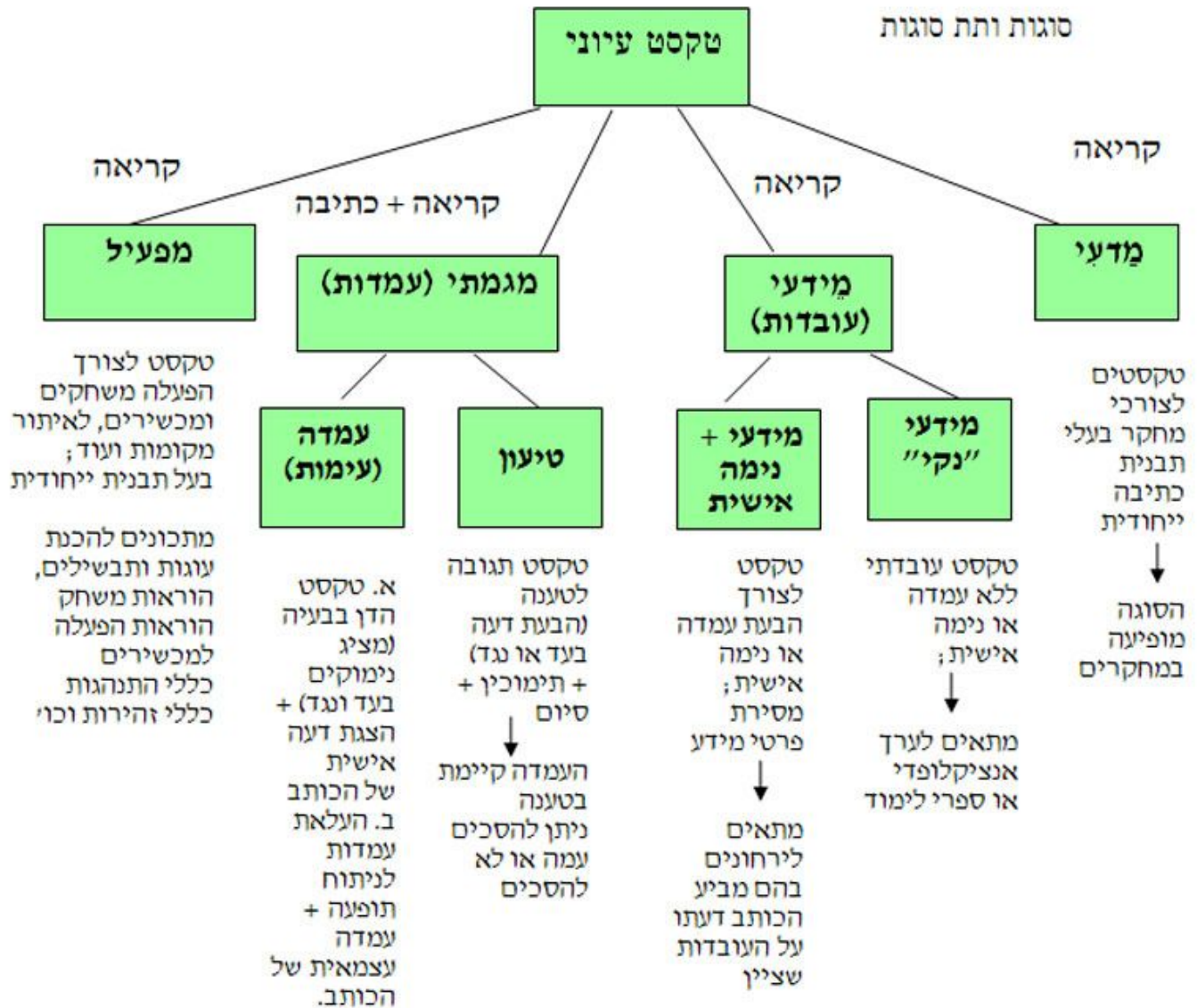
תוכן העניינים

עמ'	
1	שירים לתחילת השנה
5	ממדי הבנה
7	תוכן גלוי ותוכן סמוי
	* מה צושה דמעה קאמצצ השקוצ?
	שאלות שאלות
12	* מילות שאלה
15	* מילות הוראה
	קאט fe סיסי החומות
18	כיצד נשפר את הבנת הנקרא?
19	* חסמי קריאה
20	* מילים לא מוכרות
23	* השורש
25	* מאזכרים
26	* זמנים וגופים
27	הטקסט העיוני
28	טרומ קריאה
29	* סימני פיסוק
34	* מילות קישור
	ברכת הצדיק - ה"קא סאלי"
	הפקת אנרטיה חמלית מן השנה
40	* תהליך הבנת הנקרא
	מאמרים לתרגול הנלמד -
41	הפסטיק ואחזרו
45	מיליט אינן חזרות
48	שם המספר
	הבעה בכתב
51	* ההבדל בין טקסט סיפורי לטקסט עיוני
52	* זיהוי ומיון של סוגות
53	* מבנה פסקה
59	* סיכום ביניים
60	* דגם הפסקה
	* ניסוח משפט מכליל
61	* זיהוי חלקי הפסקה
66	* הצגת הפסקות במאמר
67	* הפסקה המודלית
68	* מה בין נושא לרעיון מרכזי?
69	* כיצד מנסחים משפט
70	* ניסוח הרעיון המרכזי
73	* מהי פסקה תקינה
74	* בקרה ותיקון פסקות
76	* בדיקת פסקה - משוב עצמי
	הרעלי למיפה
	חצי מיליארד ציפורים אינן טויות
82	תמצות
83	תמצות מאמר בשמונה שלבים
84	• תפילת שאונה צרה
85	• רק בסבלנות...
87	• רציפות אדמה
92	• היכן ההליון
97	מה בין תמצות לסיכום

104	הפסקה כבסיס לכתיבת תשובה
105	כיצד עונים על שאלה <i>לאן נצאמים החרקים בחורף</i>
107	הפיסקה בשרות התשובה
109	<i>הספריה</i>
111	ההבחנה בין נושא ובין רעיון <i>קקא וקולאף</i>
115	המכתב
116	* מבנה המכתב הרשמי
120	פסקת טיעון
130	תוכן סמוי – טקסט עיוני
131	מטרת הטקסט <i>חייט קולומא</i>
139	הטקסט הספרותי
140	תוכן סמוי בטקסט ספרותי <i>לאמות מאאעה קאפי לוי</i>
144	ההבדל בין נושא רעיון ומסר ידע לשוני -ה"א הידיעה <i>כרכת האקיא ולי</i> <i>"ל"ה" - האנמ?</i>
145	
146	
147	
153	אפיון דמות
154	דגם לכתיבת תשובה בנושא אפיון דמות
156	<i>ארוך האן אער בקע לאאקיון. עטורא</i>
165	<i>סוליקה הקדלה</i>
169	<i>הריקוף קצוי הדרקו. עטורא</i>
175	כיצד נענה על שאלת נושא
176	תמצות ערך אנציקלופדי
177	• דגם מיפוי להערכת אישיות
178	
180	<i>רבי אקיא</i> <i>רבי אריה ליון ז"ל</i>
183	<i>מאז לא הסכימ רבי אריה ליון שספודוהו?</i>
185	העשרה לשונית
186	* שדות סמנטיים
187	* מילים נרדפות
188	* ניבים ופתגמים
190	* מילים וביטויים
191	* תרגילי מבע
194	תרגול מסכם <i>זיהוט היט התיכון</i>
198	<i>אינו את חסרה בכרכת האלון</i>
203	הטקסט המפעיל – השימושי <i>נוה לא ימאע בספריות קיה"ס</i>
204	<i>ככת ישראל</i>
206	<i>האקאול</i>
209	<i>ציר דוף</i>
212	
	נספחים
216	בנק מילות עזר לכתיבת פסקה
217	* מפתחות לקשר בהבעה בכתב

הטקסט העיוני

סוגות / תת סוגות

הבעה בכתב

אחת הסוגות שאותה נלמד השנה שייכת לכתיבה העיונית. עד כה עסקנו לרוב בכתיבה נרטיבית (ספרותית). עתה נכיר סוגה חדשה – טקסט עיוני.

ההבדל בין טקסט סיפורי לטקסט עיוני

אפשר להבחין בין סוגי הטקסטים על פי אמות המידה הבאות:

מבנה הטקסט	טקסט נרטיבי (סיפורי)	טקסט עיוני (עובדה/עמדה)
רעיון מרכזי	רעיון מרכזי אחד אשר קושר את כל חלקי הסיפור	לכל פסקה רעיון מרכזי אחר
תוכן הטקסט	<ul style="list-style-type: none"> • תיאורים רבים • פעולות רגשות ותחושות • מילות קריאה ומילות שאלה • ציטוטים • דו-שיח • אמצעים אומנותיים כגון דימויים, השאלות, חזרות • מופיעות דמויות המשתלבות בסיפור העלילה או בחווייה • לעתים ישולבו בו קטעי מידע על מנת לתת רקע לסיפור 	<ul style="list-style-type: none"> • לרוב אין תיאורים • אין הבעת רגשות • אין מילות קריאה ומילות שאלה • בדרך כלל אין ציטוטים • אין דו-שיח • מעט אמצעים אומנותיים לצורך המחשה • אין דמויות – בעלי מאפייני דמות • יש מסירת מידע בלבד בנושאים מסוימים הכולל מעט תיאורים • יש הצגת עמדה (ישירה או עקיפה) של הכותב. לעתים יש ביקורת
המגמה	מסר, מוסר השכל, לקח	הצגת מסקנה, עמדה

מה בין נושא ובין רעיון מרכזי?

לפניכם נושאים לכתירת פסקה. מתחת לכל נושא מופיעה הצעה לרעיון מרכזי. הוסיפו רעיונות משלכם, פתרו פאזל הנושאים, וכתבו פסקה.

זכרו! הרעיון המרכזי אמור להביע מסר כלשהו או להציג עובדה כלשהי.

לפיכך, הרעיון המרכזי חייב להיות משפט. בדרך כלל משפט מכליל.

לעומת זאת הנושא מציג רק תחום.

לפיכך הנושא עשוי להיות מילה, שתי מילים או ביטוי.

לנושא אחד יכולים להיות כמה רעיונות.

1. נושא: ברכת המזון

ר"מ: מעלותיה של ברכת המזון בכוונה, בקול רם ובשמחה.

ר"מ:

2. נושא: חוש הריח

ר"מ: קיימות כמה מצוות הקשורות לחוש הריח.

ר"מ:

3. נושא: רעש

ר"מ: רעש עלול לפגוע בשמיעה.

ר"מ:

4. נושא: פרסומת

ר"מ: לפרסומת – תפקידים שונים.

ר"מ:

5. נושא: דמי כיס

ר"מ: כיצד נשתמש בדמי הכיס באופן נכון.

ר"מ:

6. נושא: חגורות בטיחות

ר"מ: חגורת בטיחות מצילה חיים.

ר"מ:

כיצד כותבים הסבר?

ההסבר הוא החלק המורכב יותר בכתיבת הפסקה. מקומו הוא בין הנימוק ובין הדוגמה. מחד גיסא תפקידו להסביר את הנימוק – שגם הוא, כמו הרעיון המרכזי, לעתים מנוסח בקצרה, מאידך גיסא, אין הוא מנוסח בדרך מוחשית כמו הדוגמה. כמו בניסוח הרעיון המרכזי (שלמדנו בעמוד 70), גם בניסוח ההסבר יש להיעזר באחת משלוש הצורות הלשוניות שלהלן:

**שם
הפועל**

**פועל בזמן הווה
ובגוף רבים**
(נושא סתמי)

**שם
פעולה**

לעתים נוצרת חסימה בכתיבה בשל קשיים בניסוח. רק את הפירוט ואת הדוגמה אפשר לכתוב בגוף ראשון (יחיד או רבים), ואת כל יתר חלקי הפסקה יש לנסח בצורה כללית באחת משלוש הצורות הללו.

הנחיות את הטבלה לפי הדוגמה:

שם הפועל	פועל בזמן הווה בגוף רבים נושא סתמי	שם פעולה
ללמוד	לומדים	למידה
לשמור		שמירה
	קוראים	קריאה
לבדוק		
	נוסעים	

עשיית אדם היא תורה בפני עצמה.

הנושא: נפש בריאה בגוף בריא
ר"מ: חשוב לעסוק בפעילות גופנית
מדוע?

נימוק
היא
הסבר
דוגמה

נימוק
היא עוזרת להפחית את משקל הגוף.
הסבר
היום יודעים שמשקל יתר מזיק לבריאות.
ההפחתה במשקל נגרמת בשל צריכת קלוריות, שהיא תוצאה של עיסוק בפעילות גופנית. הפעלת השרירים מחייבת אנרגיה הנוצרת כתוצאה משריפת שומנים.
נוסף על הדיאטה יש לעסוק בפעילות גופנית כדי להפחית במשקל.
דוגמה
כל תנויה להפחתה במשקל כוללת פעילות גופנית. למשל בקבוצות תמיכה לירידה במשקל.
אנשים מקפידים על דיאטת היריה אבל גם חייבים לעסוק בפעילות גופנית.

נימוק
היא תורמת לבריאות
הסבר
הוזה רבים שם פעולה שם הפועל הגוף
כשעוסקים בפעילות גופנית, הגוף מתחזק וכך גם הבריאות. העיסוק בפעילות מחזק את השרירים המפעילים את הגוף, ותורם ליציבות הגוף ולשמירה על בריאותו.
הרופאים ממליצים לעסוק בפעילות גופנית כדי לחזק את וכך לשמור על בריאותו.
דוגמה
1. הור"י נוהגים לעשות הליכה באופן קבוע, והם אנשים בריאים מאוד למרות גילם הלא-צעיר. (דוגמה אישית)
2. אנשים רבים שעושים הליכה באופן קבוע, מעידים על עצמם כאנשים בריאים. (דוגמה כללית)

© כל הזכויות שמורות לחברת "לומדים להצליח"
 צילום דף זה אסור

פסקת טיעון

עד כה הכרנו ותרגלנו **דגם פסקה בסיסי** – ברעיון המרכזי מציגים עובדה או דעה, ואחריו כותבים משפטי תמיכה מתאימים. במשימה לכתובת פסקה כזו נדרשת התייחסות אישית של הכותב. כעת נכיר דגם של **פסקת טיעון**. בפסקה כזו נשמר העיקרון של רעיון מרכזי + נימוק + הסבר + דוגמה, אך **נוספת דעה**.

פסקת טיעון (דוגמה)

ברוב בתי-הספר בארץ ובעולם נותנים שיעורי בית. יש הטוענים שיש לבטל את שיעורי הבית. אני מסכים עם הטענה.

פתיח

הטענה

הבעת דעה

שיעורי הבית מפריעים לפעילות הפנאי של התלמידים. הזמן מרגע ההגעה הביתה לאחר יום לימודים ועד שהולכים לישון הוא מוגבל. בזמן זה אי-אפשר גם להכין שיעורי בית וגם לעסוק בפעילויות העשרה.

נימוק

הסבר

אני משתתף בחוג טעמי המקרא, למשל, ואני מצפה לו שבוע שלם. אם אני מקבל שיעורי בית רבים, יש לי התלבטות: האם להכין שיעורים ולא ללכת לחוג, או ללכת לחוג ולא להכין שיעורי בית? כל החלטה שאקבל תפגע בי.

דוגמה

אין ספק ששיעורי בית פוגעים בפעילות הפנאי של התלמידים, ולכן יש לבטלם

סיום

הפסקה בשלמותה

ברוב בתי-הספר בארץ ובעולם נותנים שיעורי בית. יש הטוענים שיש לבטל את שיעורי הבית. אני מסכים עם הטענה, משום ששיעורי בית מפריעים לפעילות הפנאי של התלמידים. הזמן מרגע ההגעה הביתה לאחר יום לימודים ועד שלב השינה הוא מוגבל. בזמן זה אי-אפשר גם להכין שיעורי בית וגם לעסוק בפעילויות העשרה. אני משתתף בחוג טעמי המקרא, למשל, ואני מצפה לו שבוע שלם. אם אני מקבל שיעורי בית רבים, יש לי בעיה: האם להכין שיעורים ולא ללכת לחוג, או ללכת לחוג ולא להכין שיעורי בית? אין ספק ששיעורי בית פוגעים בפעילות הפנאי של התלמידים, ולכן יש לבטלם.

שימו הפתיח מחייב ידע עולם וניסוח עובדה ואילו ההסבר מחייב בניית משפט מכליל. שניהם – ברמת חשיבה גבוהה. לפיכך בפסקות הראשונות שתכתבו תוכלו לוותר על כתיבת פתיח והסבר.

